

Opinions of Social Studies Pre-service Teachers regarding Professional Competencies of Teaching

Arda Kayran, Ministry of Education, ORCID ID: 0000-0003-1927-7379

Canan Tunç Şahin, Zonguldak Bulent Ecevit University, ORCID ID: 0000-0003-0997-2124

Abstract

The aim of this study was to determine the opinions of social studies pre-service teachers regarding the professional competencies of teachers. The study was designed as a case study from qualitative research methods. Participants of the study consisted of 15 social studies pre-service teachers from a university located in the Western Black Sea. The data were collected using a semi-structured interview form with the interview technique. The data obtained in the study were analyzed by the descriptive analysis method. As a result of the study, pre-service teachers expect a teacher to have professional competencies such as having sufficient field knowledge, being equipped with professional skills, and having the attitudes and values required by the profession. It is important that the teacher plans and applies the teaching process and practices by considering individual differences, using different methods and techniques, using effective materials, and a process-oriented assessment and evaluation approach. Comprehensive teaching should be planned to have teachers with these competencies. Therefore, education faculties that train teachers and the Ministry of National Education (MEB) should work in cooperation. Programs to train qualified teachers should be prepared by considering the teacher competencies determined by the MEB. The process of acquiring teacher competencies is a broad and open field that cannot be limited to the undergraduate program. Therefore, the training of the teachers should be supported by in-service training and postgraduate programs.

Keywords: Social studies pre-service teachers, professional competence, case study

Inonu University
Journal of the Faculty of
Education
Vol 22, No 2, 2021
pp. 1352-1386
DOI:10.17679/inuefd.915732

Article type:
Research article

Received : 14.04.2021
Accepted : 02.08.2021

Suggested Citation

Kayran, A. & Tunç Şahin, C. (2021), Opinions of social studies pre-service teachers regarding professional competencies of teaching, *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 22(2), 1352-1386. DOI: 10.17679/inuefd.915732

Bu makale Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından Haziran, 2021 tarihinde kabul edilen yüksek lisans tezinden üretilmiştir. 21-24 Mayıs 2021 tarihlerinde düzenlenen 5th International Congress Of Eurasian Social Sciences Kongresi'nde özet sözel bildiri olarak sunulmuştur.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Regardless of the profession, there are some competencies (theoretical knowledge, skills, attitudes and values) brought by the profession. People with these competencies are considered sufficient in their profession. The knowledge, skills, attitudes, and values acquired in order to fulfill the teaching profession are defined as the professional competencies of teachers. For teachers to facilitate their profession, they should have good field knowledge, education knowledge on the field, general knowledge, and a good worldview. The professional competencies of teachers are grouped under three headings as professional knowledge, professional skills, and attitude and values. Professional knowledge competence includes the field knowledge, education knowledge on the field, and legislation knowledge that a teacher should have about his/her profession. Field knowledge and education knowledge on the field of the teachers are important in ensuring a positive classroom environment (Adler, 2008, p. 330; Demirel 1999, p. 196; Erden 2005, p. 43; Tatar, 2004, p. 10). Professional skill competencies of teachers refer to their ability to plan the teaching, to prepare learning environment and materials, to manage and evaluate the process. Teachers' attitudes and values towards the profession are related to sticking to the national, moral, and human values, demonstrating appropriate attitude towards student development, effective communication, and cooperation skills, and studies for personal and professional development.

Purpose

Up-to-date studies are needed in a process where changes and transformations are planned for teachers with the aim of gaining 21st-century skills in education within the scope of the Ministry of National Education's 2023 Vision Document (MEB, 2018). Being aware of their professional competencies of teaching is important for pre-service teachers to be able to evaluate and develop themselves.

Reviewing the literature, there have been studies conducted with teachers and pre-service teachers on the professional competencies of teachers. These studies were determined to be generally carried out with form teachers/pre-service teachers and field teachers, and when analyzed as a method, quantitative research methods were used in the studies. The limited number of studies conducted with social studies teachers and pre-service teachers in the literature, the fact that the studies conducted are based on quantitative method and the absence of studies investigating participants' views in depth is seen to be an important deficiency in this regard. The aim of this study was to determine the opinions of social studies pre-service teachers regarding the professional competencies of teachers.

Method

This study was designed as a case study of qualitative research methods. The convenience sampling method was used in the study in terms of being the easiest sample available to the researcher and saving time for the researcher. By using this method, the study was carried out with 15 pre-service teachers from year 4 who were in the social studies teaching undergraduate program of a university in the Western Black Sea. Data was collected using a semi-structured interview form with the interview technique. The data obtained in the study were analyzed by the descriptive analysis method after it was summarized and interpreted according to previously determined themes.

Findings

The findings of the study were examined under the headings of professional competencies of teachers and its sub-titles, professional knowledge, professional skills, attitudes, and values. Teachers' professional knowledge includes field knowledge and their knowledge of field education. The pre-service teachers stated that being able to follow the resources related to the field and knowing the subjects and concepts related to the field as the teachers' field knowledge competencies. The expectation of the pre-service teachers for the

field education from the teachers is that they know the curriculum, the teaching methods, and techniques in the field. Professional skill competencies refer to planning the teaching-learning process, creating teaching-learning environments, directing the teaching-learning process, assessing and evaluating. Pre-service teachers expect the teachers to take the levels and needs of the students into account while they plan the teaching process.

The pre-service teachers expect teachers to have the skills to ensure that the environment is safe during the planning, creation and implementation stages of teaching and learning, to prepare the lessons in accordance with the learning outcomes, to use appropriate method and techniques, to use appropriate materials and to take the differences in the classroom into account.

The pre-service teachers expect the teachers to have the skills to use assessment and evaluation tools appropriate to the lesson and level of the classroom. The pre-service teachers also stated that the teacher should have the ability to make the process and result-oriented evaluations.

Attitudes and values towards the profession were covered under the headings of national and universal values, approach to students, communication cooperation, personal and professional development. Being respectful of differences, giving importance to values, being tolerant, being a guide, loving their profession, being committed to their profession, and being able to develop themselves professionally and culturally are the attitudes towards the profession that the pre-service teachers expect from the teachers.

Discussion & Conclusion

As a result of the study, pre-service teachers expect a teacher to have professional competencies such as having sufficient field knowledge, being equipped with professional skills, and having the attitudes and values required by the profession. It is important for the teachers to plan and apply the teaching process and practices by considering individual

differences, using different methods and techniques, using effective materials, and a process-oriented assessment and evaluation approach (Adler, 2008; Çelikkaya & Kuş, 2009; Gençtürk & Sarpkaya, 2012; Güçlü et al., 2015; Hughes, 2000; Karacaoğlu, 2008; Kayabaşı, 2012; Taşgın & Sönmez, 2013; Tatar, 2004). Comprehensive teaching should be planned to have teachers with these competencies. Therefore, education faculties that train teachers and the MEB should work in cooperation. Programs to train qualified teachers should be prepared by considering the teacher competencies determined by the MEB. The process of acquiring teacher competencies is a broad and open field that cannot be limited to the undergraduate program. Therefore, the training of the teachers should be supported by in-service training and postgraduate programs.

Öğretmenlik Mesleki Yeterliliklerine Yönelik Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Görüşleri

Arda Kayran, Milli Eğitim Bakanlığı, ORCID ID: 0000-0003-1927-7379

Canan Tunç Şahin, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, ORCID ID: 0000-0003-0997-2124

Öz

Araştırmanın amacı öğretmenlik mesleki yeterliliklerine yönelik sosyal bilgiler öğretmen adaylarının görüşlerini belirlemektir. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması olarak desenlenmiştir. Araştırmanın katılımcılarını Batı Karadeniz’de bir üniversitede yer alan 15 sosyal bilgiler öğretmen adayı oluşturur. Veriler görüşme tekniğiyle yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Araştırmada elde edilen veriler betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Araştırmanın sonucunda öğretmen adaylarının öğretmenden beklediği mesleki yeterlilikler yeterli alan bilgisine sahip olması, mesleki becerilere yönelik donanımlı olması, mesleğin gerektirdiği tutum ve değerlere sahip olmasını beklemektedir. Öğretmenin öğretim sürecini ve uygulamalarını; bireysel farklılıkları gözetererek farklı yöntem ve tekniklerle, etkili materyaller kullanarak, süreç odaklı ölçme değerlendirme yaklaşımıyla planlaması ve uygulaması önemlidir. Bu niteliklere sahip öğretmenlerin yetişebilmesi için kapsamlı bir eğitim planlanması gerekmektedir. Bu nedenle öğretmen yetiştiren eğitim fakülteleri ve Milli Eğitim Bakanlığı (MEB)’nin işbirliği içinde çalışması gerekmektedir. MEB’in belirlemiş olduğu öğretmen yeterlilikleri dikkate alınarak nitelikli öğretmen yetiştirmeye yönelik programlar hazırlanmalıdır. Öğretmen yeterlilikleri edinme süreci lisans programıyla sınırlandırılmayacak kadar geniş ve gelişime açık bir alandır. Bu nedenle hizmet içi eğitimler ve lisansüstü programlarla öğretmen eğitimleri desteklenmelidir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler öğretmen adayları, mesleki yeterlilik, durum çalışması

İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM FAKÜLTESİ DERGİSİ
CİLT 22, SAYI 2, 2021
SS. 1352-1386
DOI:10.17679/inuefd.915732

Makale türü:
Araştırma makalesi

Gönderim Tarihi :
14.04.2021
Kabul Tarihi:
02.08.2021

Önerilen Atıf

Kayran, A. & Tunç Şahin, C. (2021). Öğretmenlik mesleki yeterliliklerine yönelik sosyal bilgiler öğretmen adaylarının görüşleri. *İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM FAKÜLTESİ DERGİSİ*, 22(2), 1352-1386. DOI: 10.17679/inuefd.915732

Bu makale Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından Haziran, 2021 tarihinde kabul edilen yüksek lisans tezinden üretilmiştir. 21-24 Mayıs 2021 tarihlerinde düzenlenen 5th International Congress Of Eurasian Social Sciences Kongresi’nde özet sözel bildiri olarak sunulmuştur.

Öğretmenlik Mesleki Yeterliliklerine Yönelik Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Görüşleri

Giriş

Öğretmenlik mesleki yeterlilikleri belirlenmesine yönelik çalışmalar öğretmen standartlarının belirlenmesi amacıyla 20.yy sonlarına doğru ABD, İngiltere ve Avusturalya’da başlamıştır. Kavram olarak yeterlilik yerine öğretmen standartları ifadesini kullanan ülkelerdeki uygulamaların da öğretmenlerin mesleki bilgi, beceri, tutum ve anlayışlarını kapsadığı görülmektedir (MEB, 2008; Ministerial Council on Education, 2003; Ministry of Education: New Zealand, 1999; National Council for the Social Studies[NCSS], 2002; NCSS, 2012; Teacher Development Agency [TDA], 2007; The National Board for Professional Teaching Standards [NBPTS], 2002; The Teaching Council, 2009). Ülkemizde ise Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) ve Dünya bankası ortak proje kapsamında 1990’lı yılların ortalarında eğitim fakültelerinde gündeme gelen yeniden yapılandırma çalışmaları sırasında gerçekleştirilmiştir (Şişman, 2009; MEB, 2017, s. 6; Yüksek Öğretim Kurumu[YÖK], 2007; World Bank, 2005). Daha sonra Temel Eğitime Destek Programı (TEDP) kapsamında öğretmen yeterlilikleri ele alınmış 2006 yılında Öğretmenlik Mesleki Genel Yeterlilikleri olarak yürürlüğe girmiştir (MEB, 2017; YÖK, 2018). 2017 yılında Öğretmen Yetiştirme Genel Müdürlüğü tarafından Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri mesleki bilgi, mesleki beceri, tutum ve değerler olarak belirlenmiştir (MEB, 2017). 21.yüzyıl becerilerini kazandırmak üzere öğretmenlere yönelik değişim ve dönüşümlerin planlandığı MEB 2023 Vizyon Belgesi içinde de öğretmen yeterlilikleriyle ilgili maddeler yer almaktadır (MEB, 2018).

Mesleki bilgi yeterliliği öğretmenin mesleği ile ilgili sahip olması gereken alan bilgisi, alan eğitimi bilgisi ve mevzuat bilgisini kapsar (MEB, 2017). Öğretmenlerin olumlu bir sınıf ortamı sağlamada alan bilgisi ve alan eğitimi bilgisi önemlidir (Adler, 2008, s. 330; Demirel, 1999, s. 196; Erden, 2005, s. 43; Tatar, 2004, s. 10). Öğretmenlerin mesleki beceri yeterlilikleri,

öğretimi planlama, öğrenme ortamı ve materyal hazırlama, süreci yönetme ve değerlendirme becerilerini ifade eder (MEB, 2017; Üzümcü, 2020). Öğretmenlerin mesleğe yönelik tutum ve değerleri milli, manevi ve insani değerlerin gözetilmesi, öğrenci gelişimine uygun tutum sergilenmesi, etkili iletişim ve işbirliği becerisi, kişisel ve mesleki gelişime yönelik çalışmalarla ilgilidir (Demirel, 1999; MEB, 2017).

Alanyazın incelendiğinde öğretmenlik mesleki yeterlilikleriyle ilgili araştırmalar, katılımcılara, yönetime, amaca ve araştırma sonuçlarına göre gruplandırılmıştır. Katılımcılara göre öğretmenlerle (Aisyah vd., 2018; Bulut, 2014; Karacaoğlu, 2008; Kararmaz ve Arslan, 2014; Kobalia ve Garakanidze, 2010; Lawrence ve Veena, 2012; Rahmani ve Alyani, 2020; Taşar, 2012) ve öğretmen adaylarıyla (Bektaş vd., 2015; Coşkun vd., 2010; Cubukcu, 2010; Demirtaş vd., 2011) yapılan araştırmalar vardır. Öğretmenlerle yapılan çalışmaların çoğunlukla sınıf öğretmenleriyle yapıldığı görülmektedir. Bunun yanında özel alan öğretmenleriyle yapılan çalışmalar (Aisyah vd., 2018; Coşkun vd., 2010; Kararmaz ve Arslan, 2004; Rahmani ve Alyani, 2020) olduğu gibi bilgisayar öğretim teknolojileri öğretmenleri (Seferoğlu, 2004), beden eğitimi öğretmenleriyle yapılan çalışmalarda (Aydın, 2020) rastlanmaktadır Burada ilgi çeken kısım sosyal bilgiler öğretmenleriyle (Koçoğlu, 2013) yapılan çalışmaların az sayıda olmasıdır. Öğretmen adaylarıyla yapılan çalışmalar incelendiğinde sınıf öğretmeni adaylarıyla yapılan çalışmalarının yoğun olduğu görülmektedir (Bektaş vd., 2015; Kahramanoğlu ve Ay, 2013). Alanyazında öğretmen ve öğretmen adaylarının yer aldığı araştırmalar görülmüştür. (Çelik vd., 2019; Koçyiğit vd., 2020; Özer ve Gelen, 2008; Taşgın, 2010). Bunun yanında pedagojik formasyon sertifika grubu öğrencileriyle yapılan araştırmalara da rastlanılmıştır (Şeker vd., 2005; Yeşilyurt, 2011). Ancak sosyal bilgiler öğretmen adaylarıyla yapılan araştırmalar az sayıdadır (Ünlü vd., 2017). Alanyazındaki araştırmalar yöntem bakımından incelendiğinde araştırmaların çoğunlukla nicel yaklaşımla tarama yöntemi (Capraro vd., 2010; Özer ve Gelen, 2008; Taşgın ve Sönmez, 2013; Yenen ve Kılınc, 2018) kullanılarak yapıldığı nitel yaklaşım kullanılarak yapılan araştırmaların (Tosuntaş, 2020; Tuğluk ve Kürtmen, 2018) fazla olmadığı

görülmüştür. Alanyazındaki araştırmalar içerik olarak incelendiğinde, öğretmenlik mesleki becerilerine yönelik algıların (Bulut, 2014; Erişen ve Çeliköz, 2003; Karacaoğlu, 2008; Kahramanoğlu ve Ay, 2013; Taşar, 2012) öz yeterliliklerin (Karakuş, 2017; Koçyiğit vd., 2020; Ünlü vd., 2017) inançların, tutumların (İyison ve Onur-Sezer, 2017) görüşlerin (Özer ve Gelen 2008; Taşgın ve Sönmez, 2013) değerlendirdiği çalışmalara rastlanmıştır. Bu araştırmalarda farklı öğretmen yeterlikleri kapsamında, farklı yöntemler kullanılarak değerlendirmeler yapılmış ve sonuçlar ortaya konulmuştur. Alanyazındaki sosyal bilgiler öğretmenleri ve öğretmen adaylarıyla yapılan çalışmaların az sayıda olması, yapılan çalışmaların nicel yöntemlere dayalı araştırmalar olması, katılımcıların görüşlerinin derinlemesine inceleyen araştırmaların yer almaması bu konuda önemli bir eksiklik olarak görülmektedir. Bu nedenle araştırmanın amacı öğretmenlik mesleki yeterliliklerine yönelik sosyal bilgiler öğretmen adaylarının görüşlerini belirlemektir. Bu anlamda araştırmanın sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmen yeterlikleri konusunda görüşlerini değerlendirerek diğer alanlarla karşılaştırma olanağı sunacağı düşünülmektedir.

Yöntem

Bu bölümde araştırma deseni, katılımcılar, veri toplama araçları ve veri analizini yer verilmiştir.

Araştırma deseni

Bu çalışma nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması olarak desenlemiştir. Bir olayı ya da olguyu anlamak amacıyla bir veya birden fazla kişi kullanılarak detaylı bir şekilde veri toplama yöntemleriyle (görüşme, gözlem, raporlar vb.) yapılan araştırmalara durum çalışması denir (Creswell, 2008). Durum çalışmalarında amaç neden sonuç ilişkisi kurmak değil bir olayın derinlemesine anlaşılmasını sağlamaktır (Güler vd., 2013).

Katılımcılar

Araştırmada, araştırmacının ulaşabileceği en kolay örneklem olması ve araştırmacıya zaman kazandırması açısından kolay ulaşılabilir örneklem yöntemi kullanılmıştır. Araştırma bu yöntem kullanılarak Batı Karadeniz’de yer alan bir üniversitenin sosyal bilgiler öğretmenliği lisans programı 4. Sınıfında yer alan 15 öğretmen adayıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma öncesi araştırmmanın amacına yönelik katılımcılar bilgilendirilmiş, katılımcılar gönüllülük esasına göre araştırmaya dâhil edilmiştir. XXXXXX Üniversitesinden 26.02.2021 tarihinde; 74 protokol numaralı Etik Kurul izinleri alındıktan sonra katılımcılarla görüşmeler yapılmıştır. Araştırmada katılımcılarının isimleri gizli tutularak her katılımcıya kod (Öğrenci 1, Öğrenci 2 ...) verilmiştir.

Verilerin toplanması

Araştırma verileri 2020-2021 eğitim-öğretim yılının birinci döneminde çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden 15 sosyal bilgiler öğretmen adayı ile yarı yapılandırılmış görüşme şeklinde Zoom programı üzerinden her bir öğrenci için yaklaşık 40 dakikalık süreli oturumla çevirim içi olarak gerçekleştirilmiştir. Verilerin toplanmasında yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formunda yer alan sorular oluştururken alinyazında yer alan bilgilerden yararlanılmıştır (Luft ve Roehrig, 2007). Formun kapsam geçerliliği, 2 alan uzmanının fikirleri alınarak sağlanmıştır. Uzmanlardan gelen dönütlerle formun son hali verilmiştir. Formda yer alan sorular öğretmenlik mesleki yeterliliklerine yönelik sosyal bilgiler öğretmen adaylarının görüşlerini belirlemek amacıyla yöneliktir. Görüşme soruları aşağıda verilmiştir.

- Bir öğretmenin rolünü nasıl tanımlarsınız?
- Bir öğretmen ne öğretip ne öğretmeyeceğine nasıl karar verir?
- Bir öğretmen öğrenmenin gerçekleştiğini nasıl anlar?
- Bir öğretmen öğrencilerin öğrenmelerini nasıl artırır?
- Öğrenciler dersi (Sosyal Bilgiler/Sosyal bilimleri) en iyi nasıl öğrenir?

- Bir öğretmen öğrencilerin (konuları) anladığına (öğrendiğine) nasıl karar verir?
- Bir öğretmen yeni konuya başlamaya nasıl karar verir?
- Bir öğretmenin sahip olması gereken güçlü yönler nelerdir?
- Bir öğretmen adayı olarak kendini hangi alanda geliştirmek istersin?

Verilerin analizi

Araştırmada elde edilen veriler daha önceden belirlenen temalara göre özetlenip yorumlanarak betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Betimsel analizde amaç görüşme yapılan kişilerin görüşlerini etkili şekilde yansıtarak, doğrudan alıntılarla betimlemek ve sonuçlara ulaşmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu amaç doğrultusunda öncelikle araştırmanın kavramsal çerçevesinden yola çıkarak veri analizi için çerçeve oluşturulmuştur. Bu çerçeveye göre veriler incelenerek temalar oluşturulmuş, daha sonra veriler bu temalara göre düzenlenmiştir. Temaların analizinde hangi katılımcı hangi kategori altında görüş bildirdiği frekans değerleriyle birlikte tablolar halinde verilmiştir. Nitel araştırmalarda bu tür tabloları kullanılarak konu ile ilgili okuyucuya betimsel ve gerçekçi bir resim sunulur (Yıldırım ve Şimşek, 2008: s. 27). Son aşamada veriler arasındaki ilişkiler ve benzerlikler karşılaştırılarak yorumlanmış ve gerekli yerlerde araştırmanın doğruluğunu ve inandırıcılığını kanıtlamak amacıyla katılımcıların ifadelerinden doğrudan alıntılarla desteklenmiştir.

Bulgular

Sosyal bilgiler öğretmen adayları öğretmenin sahip olması gereken yeterlilikleri mesleki bilgi, mesleki beceri, tutum ve değerler olarak görmektedir.

Mesleki Bilgi

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleki bilgileri yeterlilikleri alan bilgisi ve alan eğitimi olarak belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının mesleki bilgi yeterliliklerine göre alan bilgisi

ve alan eğitimine yönelik öğretmenden beklediği becerilere yönelik frekans dağılımı Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1.

Öğretmen adaylarının öğretmenden beklediği mesleki bilgilerine yönelik frekans dağılımı

Mesleki bilgi	Katılımcılar	f	
Alan Bilgisi	Alanıyla ilgili kaynakları takip etme	Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6	6
	Alanıyla ilgili konu ve kavramları bilme	Ö2,Ö3,Ö5,Ö6,Ö8	5
Alan Eğitimi	Alanıyla ilgili öğretim programını bilme	Ö5,Ö12,Ö14	3
Bilgisi	Gelişim süreçlerini bilme ve uygun öğretim yöntemiyle ilişkilendirme	Ö2,Ö5,Ö15	3
	Alanıyla ilgili öğretim yöntem ve tekniklerini bilme	Ö2,Ö5,Ö9,Ö11,Ö12,Ö14	6

Alan bilgisi

Öğretmen adayları öğretmenlerin alan bilgisi yeterliliklerini alanıyla ilgili kaynakları takip etme alanıyla ilgili konu ve kavramları bilme olarak ifade etmişlerdir. Öğretmen 1 öğretmenin “*Her yeni çıkan fikir, düşünce, bulgu, eser, teknolojik alet bunlar hakkında derin bilgi sahibi olması çağın gereğidir.*” şeklinde, Öğrenci 3 ise “*Öğretmenin alan bilgisi yeterli olmalıdır.*” şeklinde ifade etmiştir. Öğrenci 2, Öğrenci 4 ve Öğrenci 5 öğretmenin kendi alanı yanında diğer alanlarda da bilgi sahibi olması gerektiğini belirtmiştir. Öğrenci 2’nin öğretmenin “*yeniliklere açık olmalı*” ve Öğrenci 3’ün “*yenilikçi olmalıdır*” ifadeleri öğretmenin modern çağın şartlarına ayak uydurarak bilgi ve beceriye sahip olması gerektiğini açıklar. Öğrenci 5 “*Öğretmenlerin kendilerini kitap okuyarak geliştirmeleri gerekir. Kendi alanında ya da farklı alanlarda ne kadar okurlarsa o kadar bilgileri artacaktır.*” ifadesi öğretmenlerin alan bilgilerini geliştirmelerinin önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

Alan eğitimi

Öğretmen adayları, öğretmenlerin alan eğitimine yönelik alanıyla ilgili öğretim programını, öğrencilerin gelişim süreçlerini, alanıyla ilgili öğretim yöntem ve tekniklerini bilmeleri gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretmen 12 *“Bir öğretmen alanıyla ilişkili müfredata göre yolunu çizer bundan dolayı öğretmen müfredatı bilmelidir.”* şeklinde ifadesi ve Öğrenci 5’in *“Öğretmenler bir müfredata bağlı hareket ediyor fakat bu durum öğretmenin kendine ait bir plan/programı olmadığı anlamına gelmiyor. Birçok alanda konular birbirine bağlıdır. Hele ki Sosyal Bilgiler dersinde konuların birbirinden bağımsız olduğu düşünülemez. Bundan dolayı öğretmen diğer alanlarla ilgili müfredatı da bilmelidir.”* şeklinde ifadeleri öğretmenlerin öğretim programının bilinmesinin önemine vurgu yapar. Öğrenci 14 öğretmenin bütün planını öğretim programına göre yaptığını bundan dolayı öğretim programını bilmesi gerektiğini *“Öğretmen Milli Eğitim Bakanlığı’nın müfredatına göre hareket ettiği için bunun içeriğini bilmesi gerekir.”* şeklinde ifade etmiştir. Öğretmen adayları öğretmenin sınıfındaki öğrencilerin gelişim seviyelerini bilmeleri gerektiği ve bu seviyeye uygun olarak öğretim sürecini planlaması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğrenci 15’in *“Öğretmen öğrencilerin bilgi seviyelerini gelişim özelliklerini bilerek neyi ve nasıl öğreteceğini planlar.”* şeklinde ifadesi örnek gösterilebilir. Öğretmen adayları alan eğitimine yönelik öğretmenin alanıyla ilgili öğretim yöntem ve tekniklerini bilmesinin önemli bir beceri olduğunu belirtmişlerdir. Öğrenci 12 *“Öğretmenin, öğrencilere aktaracağı konuda yeterli donanıma sahip olması çok önemlidir. Bir bilgiyi aktarmak için sadece konuşmak yeterli olmayabilir. İşlenen konu ile alakalı filmler, slaytlar, geziler vb. birçok etkinlik ile öğrenme desteklenmelidir.”* şeklindeki ifadesi örnek olarak gösterilir. Öğrenci 9 ise öğretmeni *“idealist, yol gösterici, kültür bilgisi yüksek ve pedagojik olarak kendini geliştirmiş”* olarak tanımlamıştır. Öğrenci 14 öğretmenin rolünü *“Öğretmenin rolü en başta öğretici olmaktır. Öğreteceği, alışkanlık kazandıracığı becerilere kendisi de sahip olmalıdır. İyi bir gözlemcidir ve analizcidir. Çözüm yolları bulabilen, bu konuda zorluk çekmeyen biridir.”* şeklinde tarif etmiştir.

Öğretmenlik Mesleki Beceri Yeterlilikleri

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleki beceri yeterlilikleri öğretme öğrenme sürecini planlama, öğrenme ve öğretme ortamları oluşturabilme, öğretme-öğrenme sürecini yönlendirme, ölçme ve değerlendirme olarak incelenmiştir. Öğretmen adaylarının öğretmenden beklediği mesleki beceri yeterliliklerine yönelik frekans dağılımı Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2.

Öğretmen adaylarının öğretmenden beklediği mesleki beceri yeterliliklerine yönelik frekans dağılımı

Öğretmenlik Mesleki Yeterlilikleri		Katılımcılar	f
Öğrenme öğretme sürecini planlama	Öğretim planına uygunluk	Ö1,Ö2,Ö3,Ö6,Ö7,Ö9	6
	Zaman ve maliyeti dikkate alma	Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö8,Ö10,Ö12,Ö14	8
	Öğretme öğrenme sürecini planlama	Ö7	1
	Ortamın güvenliği ve görünümü	Ö2,Ö6;Ö7,Ö14	4
	Kazanımlara uygun ders hazırlama	Ö2,Ö4,Ö5,Ö7,Ö13,Ö14	6
	Kazımlara uygun materyal hazırlama	Ö2,Ö4,Ö5,Ö9,Ö12	5
	Kazanımlara uygun ders ortamı düzenleme	Ö1,Ö4,Ö13,Ö15	4
	Düşünme becerilerini geliştirmeye yönelik etkinlik planlama	Ö4,Ö6,Ö9	3
	Öğrenci farklılıklarını dikkate alma	Ö3,Ö4,Ö5,Ö8,Ö10	5
Öğrenme öğretme sürecini yönlendirme	Zamanı etkili kullanma	Ö2	1
	Aktif katılım sağlama	Ö1,Ö3,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö10,Ö12,Ö13,Ö14	10
	Uygun yöntem ve stratejiler kullanma	Ö9,Ö11,Ö12,Ö15	4
	Uygun materyal kullanma	Ö1,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö9,Ö10,Ö11,Ö13,Ö14,Ö15	12
	Farklılıkları dikkate alma	Ö4,Ö8,Ö9,Ö12	4
	Düşünme becerileri geliştirme	Ö8,Ö13,Ö14	3
	Kültürel çevre-sosyal çevre ilişki kurma	Ö2,Ö7,Ö10,Ö13	4

	Günlük hayatla ilişkilendirme	Ö1,Ö2,Ö3,Ö7,Ö8,Ö11,Ö13,Ö14	8
Ölçme ve değerlendirme	Gelişimsel özelliklere uygun değerlendirme	Ö5	1
	Süreç ve sonuç odaklı olması	Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö8,Ö9,Ö10,Ö12,Ö13,Ö14,Ö15	13
	Yapıcı olması	Ö7,Ö13	2

Öğrenme öğretme sürecini planlama

Öğretmen adayları öğretmenin öğretme sürecini planlayabilmesi için öğretim programına uygun şekilde hazırlayabilme, öğrencilerin farklılıklarını dikkate alarak öğretim planı hazırlayabilme, değerleri dikkate alarak öğretim sürecini planlayabilme becerisine sahip olması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretim sürecinin öğretim planına uygunluğuna dair Öğrenci 2 “Öncelikle her öğretmenin bağlı olduğu bir müfredat vardır. Bu müfredata uygun konular eşliğinde ders planları, günlük ve yıllık planlardan yararlanır.” ve Öğrenci 9 “Bir öğretmen her şeyden önce yıllık planlara uymak zorundadır. Milli eğitimin verdiği kazanımları öğrencisine sorunsuz aktarmalıdır. Dersten önce hazırlık yapmalı, planlı ve programlı şekilde aktaracağı konuya çalışmalıdır.” şeklinde ifade etmiştir. Öğretmenin öğretim sürecinin farklılıkları dikkate alarak plan yapması gerektiğini, bu farklılığın öğrenci seviyelerinden kaynaklandığına yönelik Öğrenci 8’in “Bir öğretmen öğrencilerin anlama düzeylerine göre bir yol izler ona göre anlatım tarzını belirler.” ifadesi örnek gösterilebilir. Öğrenci 14’te benzer olarak görüşünü “Öğretmenin öğrencilere öğreteceği konu; öğrencinin yaş, zekâ, fiziksel ve psikolojik özelliklerine uygun olarak öğretilmelidir.” şeklinde ifade eder. Bunun yanında öğrencilerin gelişim düzeylerinin dikkate alınması gerektiğini Öğrenci 5 “Öğretmen öncelikle sınıfın hazırbulunuşluk düzeyini bilmelidir çünkü her öğrencinin algılama kapasitesi ve gücü birbirinden farklı olacaktır.” şeklinde belirtmiştir.

Öğrenme ve öğretme ortamları oluşturmak

Öğretmen adayları öğrenme ve öğretme ortamları oluşturmaya yönelik öğretmenlerden güvenli ve düzenli eğitim ortamı oluşturma, kazanımlara uygun ders ve materyal hazırlama, düşünme becerilerini geliştirmeye yönelik etkinlik planlama, öğrenci farklılıklarını dikkate alma konularında becerilere sahip olmayı beklemektedir. Mesleki beceriye sahip bir öğretmenin güvenli ve düzenli eğitim ortamı oluşturmaya gerektiğini Öğrenci 2 *“Bir öğretmenin görevi olumlu bir sınıf ortamı oluşturarak öğrencilerin kendini güvende hissetmesini sağlamaktır”* şeklinde ifade etmiştir. Öğrenci 5 ise *“Sınıfın fiziki ortamı o günkü anlatılacak dersin konusuna göre tasarlanarak öğrencinin dikkatini çekecek düzenlemeler yapılabilir.”* ifadesiyle sınıfın düzenli ve estetik olması için öğretmenin gerekli düzenlemeleri yapması gerektiğini belirtmiştir. Dersin kazanımlarına uygun şekilde hazırlanmasına yönelik Öğrenci 5 *“Anlatılacak konular belli bir sıraya göre yol izlemelidir. Yani öğrencinin basit bir şekilde anlayabileceği şekilde konuya geçilmeli sonra zora doğru gidilmelidir.”* ifadesiyle öğrencilerin gelişimsel özellikleri açısından değerlendirmede bulunmuştur. Öğrenci 14 ise öğretim programını temel alarak *“Öğretmen Milli Eğitim Bakanlığı’nın müfredatına göre hareket etmelidir. Öğretmen dersin kazanımlarını göz önünde bulundurmalı ve öğrenciye bilgiyi o şekilde vermelidir.”* şeklinde ifade etmiştir. Öğretmenin dersin kazanımlarına uygun olarak öğrenme ortamlarını düzenleyebilmesi gerektiğini Öğrenci 5 *“Öğretmen derse başladığında hemen konuya giriş yaparsa hatalıdır. Çünkü önceki haftada öğretilen konu tekrar edilmelidir. Böylece öğrenci daha sonraki konuya geçtiğinde zorluk yaşamayacaktır.”* şeklinde ifade etmiştir.

Öğrenciler öğretim materyali konusunda öğretmenin öğrenci seviyesine uygun materyal hazırlayabilmesi, bu materyalleri kullanabilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Dersin kazanımlarına uygun olarak öğretim materyali hazırlayabilme becerilerine sahip bir öğretmeni Öğrenci 12 *“Tek bir model, materyal kullandığı sürece bu anlamayı zorlaştırabilir. Öğretmen birçok materyalden yararlanarak her düzeydeki öğrencinin dikkatini toplayabilir ve anlamasını*

sağlayabilir.” şeklinde değerlendirmiştir. Öğrencilerin çoğunun hemfikir oldukları bir husus öğretmenin derse yönelik farklı materyal kullanılması gerektiğidir. Öğrenci 9 *“Öğrencilere özgün şeyler yaptırarak; konuya dair model, maket vs. şeyleri öğrencinin kendisinin yapması daha kalıcı öğrenmesini sağlar.”* ve Öğrenci 2 *“Öğretmen teknolojiden yararlanabilir, görsellerden, çeşitli materyallerle öğrenciye bilgi sunabilir.”* şeklinde ifade etmiştir. Öğretmen adayları bu ifadeleriyle öğretmenlerin derste materyal kullanımının öğrencilere etkili ve kalıcı bir ders modeli sunduğunu belirtmişlerdir.

Öğrenciler, öğretmenlerin öğrenme ortamlarını oluştururken öğrencilerin üst düzey düşünme becerilerini geliştirebilecek etkinliklerin kullanımının dikkate alınması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğrenci 9’un *“Bloom taksonomisindeki sentez basamağına uygun çalışmalar sonucu öğrenme gerçekleşir ve kalıcılığı sağlar.”* şeklindeki ifadesi örnek gösterilebilir.

Öğrencilerin öğrenme ortamlarını öğrencilerin bireysel farklılıklarını ve gereksinimlerini dikkate alacak şekilde düzenleyebilmeleri gerektiğini belirtmişlerdir. Öğrenci 3 ve Öğrenci 4 bireysel farklılıklara ve öğrencilerin seviyelerine göre öğrenme ortamların oluşturması gerektiğine dikkat çekerken, Öğrenci 5 ve Öğrenci 8 öğrencilerin hazırbulunuşluk seviyelerini dikkate alması gerektiğini belirtmiştir. Öğrenci 10 ise öğretmenin sınıf düzeyini dikkate alarak öğrenme sürecini planlaması gerektiğini *“Bence bir öğretmen sınıf düzeyine göre ders anlatmalıdır, sınıftaki öğrencileri gözlemeli ve dersi sınıfın anlayabileceği şekilde anlatmalıdır.”* şeklinde ifade etmiştir.

Öğrenme öğretme sürecini yönetebilme

Öğretmen adayları, öğretmenlerin öğrenme öğretme sürecini yönetebilmeleri için zamanı etkili kullanma, aktif katılım sağlama, uygun yöntem ve stratejiler kullanma, uygun materyal kullanma, farklılıkları dikkate alma, düşünme becerileri geliştirme, kültürel çevre-sosyal çevre ilişki kurma, günlük hayatla ilişkilendirme becerilerine sahip olmaları gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarının öğretmenin sahip olması gereken önemli beceri olarak

öğrenme sürecini etkin şekilde yönetmesi için bütün öğrencilerin katılımını sağlayarak öğretim sürecine aktif katılımı sağlayabilme olarak görmektedir. Öğrenci 5 *“Sınıfta öğrenme öğretmenin ders anlatarak ve öğrencinin de pasif olarak dinleyip not aldığı ortamlarda gerçekleşemez. Sınıfta öğrenme geleneksel yaklaşımın bir kenara bırakılarak yapılandırıcı yaklaşım temel alınarak sınıf içinde öğrenci daha aktif kılınarak, uygulamalarda ön plana çıkartılarak gerçekleştirilebilir.”* şeklinde ifade etmiştir. Benzer şekilde öğrencinin derse aktif katılımını öğretmeni ile karşılıklı etkileşimleri sonucu gerçekleştiğini Öğrenci 8 *“Öğrenci merkezli anlayışı benimseyen bir öğretmen öğrencilerini derste aktif tutarak, söz hakkı vererek, sorular yönelterek öğrencilerin bilgiyi öğrenmesini kolaylaştırır.”* şeklinde ifade etmiştir. Öğrenci 14 sosyal bilimler alanıyla ilgili derslerin aktif katılımı derslerle daha eğlenceli öğretebileceğini vurgulamıştır. Öğrenci 10 *“İlk olarak öğrencilerin dersi isteyerek severek dinlenmesi sağlanmalıdır.”* şeklinde ifade ederek öğretmenin öğrenme sürecinde aktif katılımı sağlayabilme becerine sahip olması gerektiğini belirtmiştir.

Öğretmen adayları öğretmenin sahip olması gereken önemli beceri olarak, uygun materyal kullanarak öğrenme sürecini yönetebilmesini belirtmişlerdir. Öğrenci 1’in *“Slaytlar, tarihi filmler, geziler, görseller daha iyi öğrenmeyi sağlar.”* şeklindeki ifadesiyle Öğrenci 4’ün *“Ezberlemeden uzak tutarak öğrenmeyi somut şekilde gerçekleştirmeyi sağlayarak olabilir. Öğrenmeyi ders içindeki materyaller veya konu ile alakalı oynanan oyunlar, izletilen videolar ile gerçekleştirilebilir.”* ve Öğrenci 6’nın *“Öğrenciler en çok görsel ya da kalıcılığı sağlayan uygulamalarla en üst seviyeye çıkar.”* ifadeleri öğrenme sürecinde öğretmenin materyal kullanabilmesinin önemini ortaya koymaktadır. Öğrenci 14 öğrenci seviyesine uygun olmayan, güncellenmeyen materyal kullanımı ya da derste materyal kullanmadan ders anlatımı yapan öğretmenin bu konuda yeterli olmadığını belirtmiştir. Benzer olarak Öğrenci 10’un *“Derste sadece sözlü anlatım yerine görsel materyaller kullanmak, ders sonlarında alıştırma yapmak, konuları anlatırken hikâye şeklinde betimleyici anlatmak gibi etkenler öğrencilerin öğrenmelerini üst seviyeye çıkarabilir.”* ifadesi örnek gösterilebilir.

Öğretmen adaylarının öğretmenin sahip olması gereken beceri olarak öğrencilerin günlük yaşamlarıyla dersleri ilişkilendirebilmesini belirtmişlerdir. Öğrenci 1 ve Öğrenci 5 öğretmenin yaparak yaşayarak öğrenme yaklaşımını kullanarak dersi daha zevkli ve etkili hale getireceğini ifade etmişlerdir. Öğrenci 14 öğretmenin dersini günlük hayatla ilişkilendirmesi gerektiğini *“Birey yaşama etkin bir şekilde katılmalıdır. Böylelikle öğrenci ilgili konulara karşı duyarlılık gösterir ve bilinç kazanabilir. Öğrenci kendi deneyimleri ve çevresiyle etkileşim kurarak aktif öğrenmeyi gerçekleştirir. Aktif öğrenme yapan öğrenci sosyal bilimlere en iyi şekilde öğrenir. Zaten Sosyal Bilgilerin özünde de aktiflik ve dinamizm söz konusudur.”* şeklinde ifade etmiştir. Öğrenci 15 öğretimin sadece sınıfta değil okul dışı ortamlarda da yapılması gerektiğini *“Okul dışı öğretim sıklıkla yapılmalıdır. Tarih derslerinde öğrenciye anlatılan konudan sonra bir müze ya da o konuda bir uzman söyleşi yapılabilir. Coğrafya derslerinde konu işlendikten sonra konu ile ilgili bir orman gezisi ve alan incelemesi yapılabilir. Çocuklar elle dokundukları şeyleri ve gözüyle canlı gördüklerini daha hızlı öğrenir daha zor unutmaz.”* şeklinde ifade etmiştir. Öğrenci 13 gerçek hayatla ilişkili konuların ölçme değerlendirme sürecinde de kullanılabileceğini *“Gerçek hayata dönük bireysel ödevler verilmelidir.”* şeklinde ifade etmiştir. Öğretmen adayları öğretmenin öğretim sürecine bulunduğu çevrenin doğal, kültürel özelliklerini dikkate alabilmesini önemli bir beceri olarak görmektedir. Buna göre Öğrenci 5 *“Sosyal bilgiler dersinin kapsamı çok geniş olduğu için sadece okulda eğitim verilmemelidir. Okul dışı etkinlikler yapılabilir. Mesele müze gezileri, tarihi geziler yapılabilir. Çeşitli sosyal faaliyetler düzenlenebilir. Bu şekilde hem öğretmen hem de öğrenci kendini istekli hale getirirse çok iyi bir şekilde anlar.”* şeklinde ifadesiyle okul dışı kültürel faaliyetlerle desteklenen derslerin öğrenciler açısından faydalı olacağını belirtmiştir. Öğrencilerin kültürel faaliyetler olarak müze ve alan gezilerini örnek verdikleri görülmüştür.

Ölçme ve değerlendirme

Öğretmen adayları ölçme değerlendirmeye ilişkin öğretmenlerin gelişimsel özelliklere uygun ölçme değerlendirme yapabilme, süreç ve sonuç odaklı ölçme değerlendirme yapabilme, yapıcı ölçme ve değerlendirme yapabilme becerilerine sahip olması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarının hem fikir oldukları kısım öğretmenlerin süreç ve sonuç odaklı ölçme değerlendirme yapabilmeleridir. Öğrenci 1 *“Öğrencilerin konuyla ilgili sorulan soruları doğru cevaplamaları, konuyla ilgili çalışma kağıdı, bulmaca, test uygulamalarını yapmaları konuyu anladığını gösterir. Eski konu anlaşıldıysa ve sınıfın çoğu konuyu öğrendiyse yeni konuya geçilir.”* ifadesiyle öğretmenin sonuç odaklı ölçme değerlendirme yapabileceğini, Öğrenci 5 ise *“Bunu öğrenmek için süreci çok iyi değerlendirmek gerekir. Süreç boyunca öğrenciye sorumluluklar vererek süreç dışına çıkmaması sağlanabilir veya öğretimin başında, ortasında ve sonunda yapılan değerlendirmeler göz önünde bulundurulabilir. Öğrencinin konuyu ve kavramı anlayıp anlamadığını süreç boyunca gösterdiği gayretlerden, davranışlardan vs. anlaşılabilir.”* şeklinde ifade ederek ölçme değerlendirmenin süreç odaklı olabileceğini belirtmişlerdir. Öğrenci 5 ölçme değerlendirme sonuçlarının doğru ve yapıcı olması gerektiğini *“Yeri geldiğinde öğrencileri sorular sorularak o konuya daha iyi kavrayabilmesi sağlanmalıdır. Diyelim ki öğrenci yanlış cevapladı. Hemen sen yanlış cevapladın diye tepki gösterilmemelidir. Bunun öğretmen daha ılımlı bir şekilde öğrenciye geri dönüt sağlayabilir.”* ifadesiyle vurgulamıştır. Öğretmen adayları öğretmenin ölçme değerlendirme sürecinde öğrencilerin gelişimsel özelliklere dikkat etmesi gerektiğini belirtmiştir. Öğrenci 5'in *“Öğrencileri aynı tutmamak gerek. Sonuçta herkes bir değildir, bireysel farklılıklar söz konusudur.”* şeklindeki ifadesi önemlidir.

Öğretmenlik Mesleki Tutum ve Değerler

Öğretmenlerin mesleki tutum ve değerlere yönelik becerileri milli ve evrensel değerler, öğrenciye yaklaşım, iletişim işbirliği, kişisel ve mesleki gelişim olarak incelenmiştir. Öğretmen

adaylarının öğretmenlerden beklediği mesleki tutum ve değerlerin frekans dağılımı Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3.

Öğretmen adaylarının öğretmenlerden beklediği mesleki tutum ve değerlere yönelik frekans dağılımı

	Tutum ve Değerler	Katılımcılar	f
Milli manevi ve evrensel değerler	Haklara saygı gösterme	Ö12	1
	Bireysel kültürel farklılıklara özen gösterme	Ö12	1
	Milli manevi değerlere örnek gösterme	Ö12,ö14	2
	Kültürel değer verme	Ö15	1
Öğrenciye yaklaşım	Öğrenciye değer verme	Ö1,Ö2,Ö3,Ö5	4
	Ayrımcılık yapmama	Ö1,Ö2,Ö8	3
	Rehber olma-model olma	Ö1,Ö2,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö10,Ö14	9
İletişim işbirliği	Etkili iletişim becerisi	Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö9,Ö13,Ö14,Ö15	8
	Hoşgörü	Ö5,Ö6,Ö8,Ö13,Ö15	5
	Çevresiyle iletişimi	Ö2,Ö3,Ö5,Ö6,Ö7	5
Kişisel ve mesleki gelişim	Mesleği sevmek	Ö2,Ö3,Ö5,Ö8,Ö13	5
	Kültürel ve sanatsal faaliyetlere katılma	Ö3,Ö7,Ö8,Ö15	4
	Mesleğe bağlı	Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,,Ö7,Ö8	8
	Gündemi takip edip değişen şartlara uyumluluk	Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö7,Ö8,Ö10,Ö12,Ö13,Ö14	11

Milli ve evrensel değerler

Öğretmen adayları öğretmenlerden haklara saygı gösterme, millî ve manevi değerlere örnek gösterme, bireysel farklılıklara önem verme, kültüre değer vermelerini beklemektedir. Millî ve manevi değerlere ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri sınırlı olmasına rağmen Öğrenci 12 ‘nin öğretmeni değer aktarıcısı ve toplumda etkin birey yetiştirmesine vurgu yaptığı “*Yolunu*

bulamayan yahut yolundan sapan öğrenciye doğru yolu gösterecek bir pusuladır. Ülkesinin değerlerini öğreten toplumda nasıl hareket etmesini öğreten bir pusuladır öğretmen.”

şeklindeki ifadesi dikkat çekicidir. Öğrenci 14’ün öğretmenin evrensel değerlere sahip olması gerektiğine yönelik *“Öğretimde insan sevgisi ve merhameti olmalıdır. Öğretmenlik tamamen sevgi işidir insanları sevmeyen ve merhameti olmayan insanlar tam bir öğretmen olmaz sadece meslek olarak öğretmenlik yapar ama öğretmen niteliklerini yerine getiremez.”* ifadesi örnek olarak gösterilebilir. Öğretmenin bireysel farklılıklara dikkat etmesi gerektiğine yönelik ise Öğrenci 15’in *“Her öğrencinin algılama düzeyi aynı değildir ve anlama, kavrama şekilleri de aynı değildir. Bu yüzden öğretmen, öğrencilerinin hangi şekilde öğretilirse daha kolay ve daha kalıcı öğrenmeyi sağlayabileceğini bulmalıdır.”* ifadesi örnek gösterilebilir.

Öğrenciye yaklaşım

Öğretmen adayları öğretmenin öğrenciye yaklaşımına yönelik öğrenciye değer vermesi, ayırım yapmaması, öğrenciye rehber olması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretmenin öğrencileri geleceğe hazırlamak amacıyla öğrencilerine yol gösteren model olması gerektiğini Öğrenci 10 *“Öğretmen topluma yön veren öğrencilerine rol birey olmalıdır. Bu şekilde hem topluma örnek olmalıdır hem de yetiştirdiği öğrencileri geleceğe dönük bir şekilde yetiştirmelidir.”* şeklinde ifade etmiştir. Öğrenci 8 ise öğrencilerine örnek bir birey olarak model olması gerektiğini *“Öğretmen, sözleriyle davranışlarıyla dersi anlatış biçimi ve tutumları ile öğrencilerine örnek olan kişidir. Yani öğretmen bir rol modeldir. Bireyleri aileden sonra hayata hazırlama rolüne bürünmüştür.”* şeklinde ifade etmiştir. Öğrenci 5 öğretmenin öğrencilerini geleceğe hazırlamak için rehber olması gerektiğini *“Öğretmenin rolü öğrencilerine doğru yolu bulmaları için güvenilir adımları göstermek; öğrencilerde çevrenin etkisiyle oluşan doğru bilinen yanlışları düzeltmek, sınırlı olan kelime hafızalarını olabildiğince genişletmek ve çok yönlü bir bakış açısı kazandırmak, olaylara eleştirel bir tavırla yaklaşan öğrenciler hazırlamaktır.”* şeklinde ifade etmiştir. Öğrenci 2, Öğrenci 4 ve Öğrenci 10 öğretmeni sınıfta lider olarak görmektedir. Öğrenci

10 “Öğretmenin sahip olması gereken güçlü yönler, ilk olarak sınıfa liderlik etmesi gerekir.” şeklinde ifadesi örnek gösterilebilir. Öğretmen adayları öğretmeninin öğrenciye değer vermesini, anne baba şefkatiyle öğrenciye yaklaşması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğrenci 5’in “Öğretmen ve öğrenci birbirinden ayrılmaz bir parçadır, bir bütündür. Öğretmen bazen öğrencinin en kıymetli arkadaşı bazen de tıpkı annesi babası gibi olmalıdır.” ifadesi örnek olarak gösterilebilir. Öğrenci 2 ve Öğrenci 3 öğretmeninin öğrenciye verdiği değeri öğrencilerine ilgi göstermesi olarak yorumlamışlardır. Öğrenci 2 öğretmeninin öğrencisine ilgi göstermesinin önemli olduğunu “Kendinden çok öğrenciyi düşünmelidir. Bilgiyi öğrenciye en iyi şekilde nasıl verebileceğini iyi bilmelidir.” şeklinde ifade etmiştir.

İletişim ve işbirliği

Öğretmen adayları öğretmenin sahip olması gereken iletişim ve işbirliğine yönelik becerileri etkili iletişim becerisi, hoşgörülü olma, çevresiyle iyi iletişim kurma olduğunu belirtmişlerdir. Öğrenci 5 öğretmeninin iletişim becerisinin sosyalleşmesiyle bağlantısının olduğunu “Bir öğretmen ilk olarak güçlü bir iletişim diline sahip olmalı daha sonra çevresiyle daha kolay uyum sağlayabilen bir yapıya sahip olmalı, değişik ortamlara kolayca adapte olabilmelidir.” şeklinde ifade etmiştir. Öğrenci 9 ise etkili iletişimin öğretmenin sahip olması gereken önemli bir beceri olduğunu “Beden dili, konuşma dili sahip olması gereken en önemli ve en güçlü yönlerdir.” şeklinde ifade etmiştir. Öğrenci 15 ise “Öğretmenin çok iyi bir hitabet yönü olmalı, dinleyen insanları sıkmadan düşüncelerini aktarabilmelidir.” ifadesiyle iletişim becerisinin önemini belirtmiştir.

Kişisel ve Mesleki gelişim

Öğretmen adayları öğretmenin kişisel ve mesleki özelliklerini; mesleğini sevme, kültürel ve sanatsal faaliyetlere katılma, mesleğe bağlılık, gündemi gelişmeleri takip etme ve değişen şartlara ayak uydurma olarak ifade etmişlerdir. Öğretmen adayları öğretmenin mesleğini sevmesi, mesleğini severek yapması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğrenci 5 “Öğrencilerimi

geliştirmeyi çok isterim. Mesela onların annesi babası gibi olup duygularını hissetmek isterim. Öğrencilerim engellerle karşılaştıklarında onların kurtarıcı meleği olmak beni çok mutlu eder. Onlara kendilerine inanmalarına sağlayarak istedikleri yolda ilerleyebildiklerini görmek beni onların minicik kalplerinde dünyanın en değerli öğretmen olduğumu hissettirir.” ifadesiyle öğretmenlik mesleğinin önemini belirtmiştir. Öğretmen adayları kültürel ve sanatsal faaliyetlere katılımın öğretmenlerin mesleki ve kişisel gelişimine katkı sağlayacağını belirtmişlerdir. Öğrenci 3 ve Öğrenci 15 öğretmen adayı olarak kendilerini genel kültür alanında geliştirmek istediklerini ifade etmişlerdir. Öğrenci 15 kültürel gelişiminin alanına yapacağı etkiyi *“Kendimi tarih alanında geliştirmek isterim. Bölümüm olarak tarih alanında ilerlemek isterim. Ayrıca psikoloji alanında da geliştirmek isterdim. Yapacağımız meslekte insan psikolojisinden anlamak bizi sınıfta doğacak sorunların nedenini anlamakta çok yardımcı olur.”* şeklinde ifade etmiştir. Öğrenci 2 ise sosyal bilgiler alanında kendini geliştirmek istediğini *“Bir öğretmen adayı olarak kendimi okuduğum bölüm olan Sosyal Bilgiler Öğretmenliği alanında geliştirmek ve okuduğum bu alanla ilgili iyi bir öğretmen olmak isterim.”* şeklinde ifade etmiştir. Öğrenci 3, Öğrenci 5 ve Öğrenci 10 kültürel ve sanat alanında kendilerini geliştirmek istediklerini ifade etmişlerdir. Öğrenci 3’ün *“Sanat alanında geliştirmek isterim. Sanat kendini ifade edebilmenin farklı bir yoludur.”* şeklindeki ifadesi örnek gösterilebilir.

Tartışma, Sonuç Ve Öneriler

Öğretmenlik mesleki yeterlilikleri; mesleki bilgi, mesleki beceri, tutum ve değerler olarak belirlenmiştir (MEB, 2017). Mesleki bilgi yeterlilikleri alan bilgisi ve alan eğitime yönelik bilgileri kapsar. Öğretmen adayları öğretmenin alan bilgisi yeterliliklerini alanıyla ilgili kaynakları takip edebilmesi ve alanıyla ilgili konu ve kavramları bilmesi olarak ifade etmişlerdir. Öğretmen adaylarının alan eğitime yönelik öğretmenden beklentileri, alanıyla ilgili öğretim programını bilmesi, öğrencinin gelişim süreçlerini bilmesi, alanıyla ilgili öğretim yöntem ve tekniklerini bilmesidir. Öğretmenlerin mesleki becerileriyle ilgili çalışmalar öğretmenlerin alan bilgisinin yeterli olması gerektiğini ifade eder (Adler, 2008; Demirel, 1999; Erden, 2005; Tatar,

2004). Öğretmenin öğrenciye konuyu anlatabilmesi için öncelikle konuya kendisinin hakim olması gerekmektedir (Erden, 2005). Bu sonuç öğretmenlik mesleğine başlamadan önce öğretmen adaylarının mesleki bilgi konusunda donanımlı hale getirilmesi açısından eğitim fakültelerine büyük görevler yüklemektedir. Öğretmen yetiştiren kurumların lisans programlarındaki dersler; alan bilgisi kazanımlarını sağlayan genel kültür derslerinden ve alan eğitimine yönelik teorik veya uygulamalı olarak verilen eğitim derslerinden oluşur (YÖK, 2018). Bu bakımdan üniversitede verilen dersler öğretmen adaylarının mesleki bilgi yönünden gelişmesine olanak tanır. Öğretmenlik mesleki bilgileri lisans düzeyinde alınan derslerle sınırlı kalmayıp hayat boyu devam eden bir süreçtir (Üzümcü, 2020). Bu nedenle öğretmenlerin mesleki bilgilerini güncellemeleri gerekecektir.

Mesleki beceri yeterlilikleri öğretme öğrenme sürecini planlama, öğrenme ve öğretme ortamları oluşturabilme, öğretme öğrenme sürecini yönlendirme, ölçme ve değerlendirme becerilerini ifade etmektedir. Öğretmen adayları öğretmenden öğretim sürecini planlarken öğrenci seviyelerini ve ihtiyaçlarını dikkate alarak plan yapmasını beklemektedir. Eğitimde planlama, hedeflere ulaşabilmek için öğretim etkinliklerin seçimi, bu etkinliklerin nasıl uygulanacağı ve değerlendirileceğinin kapsayan çalışması taslağıdır (Demirel, 1999). Öğretmenin plan yapması dersin etkili olması açısından önemlidir. Öğretmen dersi planlarken öğrenci farklılıklarını ve öğrenci seviyelerini dikkate almalıdır (Hughes, 2000). Öğretmen adayları öğretmenin güvenli öğrenme ortamı oluşturmasını, kazanımlara uygun ders planlayabilme ve uygun materyal kullanma becerilerine sahip olmasını beklemektedir. Öğretim materyali kullanımı konusundaki yeterlilik, öğrenci seviyesine uygun materyal tasarlama ve bu materyali ders ortamında etkili şekilde kullanımını içerir. Öğrenci seviyesine uygun olmayan, güncel olmayan ya da etkin olmayan materyal kullanılması öğretmenin bu konuda yetersiz olduğunu gösterir (Şahin, 2015; Üzümcü, 2020). Alanyazındaki araştırma sonuçları öğretmenlerin materyal kullanımı konusunda yetersiz olduklarını göstermektedir (Akpınar ve Turan, 2002; Karamustafaoğlu, 2004). Araştırmalar öğretmenlerin mezun olduğu okul türünün öğretim

materyali kullanma durumunu etkilediğini göstermektedir. Akpınar ve Turan (2002)'nin araştırma sonuçları; öğretmen okulu ile eğitim yüksekokulu mezunu öğretmenler, eğitim fakültesi ile eğitim fakültesi harici bir lisans mezunu öğretmenlere göre daha fazla materyal kullandıkları yönündedir. Diğer taraftan Karamustafaoğlu'nun (2004) yaptığı araştırmada eğitim fakültesi mezunu öğretmenlerin eğitim yüksekokulu ve fen edebiyat fakültesi mezunlarına göre daha fazla öğretim materyali kullandıkları sonucuna ulaşmıştır. Demetriadis vd. (2003) ise öğretmenlerin bildikleri öğretim yöntemleri ile bilgi ve iletişim teknolojilerini bütünleştiremediklerini, bunu sağlamak için desteklenmeleri ve eğitilmeleri gerektiğini belirtmişlerdir. Birkök ve Vuranok (2010) yaptıkları araştırmada, öğretmenlerin üniversiteden edindikleri bilginin bir kısmını zamanla unuttuklarını ve mezuniyet sonrası üretilen yeni bilgilere de sistematik bir şekilde ulaşamadıklarını belirtmişlerdir. Bu sonuçlar kapsamında öğretmenlerin materyal ve öğretim teknolojilerin derslerinde kullanımına yönelik hizmet içi eğitim etkinlikleri düzenlenebilir.

Öğretmen adayları öğretmenlerin öğretme ve öğrenme ortamlarını planlama, oluşturma ve uygulama aşamalarında ortamın güvenli olmasını sağlama, dersleri kazanımlara uygun olarak hazırlama, uygun yöntem ve teknikler kullanma, uygun materyal kullanımı ve sınıftaki farklılıkları dikkate alma becerilerine sahip olmasını beklemektedir. Öğretmen adayları öğrenme sürecinde öğretmenin yapacaklarını planlamasının önemli olduğu görüşündedirler. Bu sonuç alan yazındaki bazı çalışmalarla benzerlik göstermektedir (Gençtürk ve Sarpkaya, 2012; Güçlü vd., 2015; Karacaoğlu, 2008; Taşgın ve Sönmez, 2013). Öğretim programının öğeleri dikkate alındığında da öğretim programının amaçlarına ulaşma, öğrenme-öğretme sürecinin organize edilmesi, içeriğin düzenlenmesi ve ölçme-değerlendirme uygulamalarının düzenlenmesi açısından da ders planlamanın gerekli olduğu düşünülmektedir. Bu sonuçlara ters düşen araştırma sonuçlarına rastlanmıştır. Örneğin, Sönmez (2017) öğretmenler açısından ders planı düzenlemenin bir külfet haline geldiğini belirtmiştir. Ders planlamayı külfet olarak gören öğretmen veya öğretmen adayının ders planlama yeterliğine ilişkin görüşleri de olumsuz

yönde olacaktır. Öğretmen adayları öğretme ve öğrenme sürecinde öğretmenden sınıf düzeyine uygun yöntem ve teknikleri kullanarak dersi aktif hale getirmesini beklemektedir. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde kullandıkları yöntemlerle ilgili araştırma sonuçları öğretmenlerin soru cevap, beyin fırtınası, gösteri, proje gibi yöntem-tekniklerini her zaman kullandıklarını (Çelikkaya ve Kuş, 2009; Kayabaşı, 2012), kaynak kişiden yararlanma, gezi-inceleme, anlatım ve drama gibi yöntem teknikleri ise daha az kullandıklarını (Çelikkaya ve Kuş, 2009) ifade etmektedirler. Araştırmacılar Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yöntem ve teknikleri kullanma konusunda henüz istenilen düzeyde olmadığını belirtmektedirler (Çelikkaya ve Kuş, 2009; Demircioğlu vd., 2015). Öğretmenlerin yeni yöntemleri kullanmıyor olmaları, onların alışkın oldukları yöntemlere ağırlık verdiklerini, sınıf ortamının ya da ders saatlerinin bunları gerçekleştirmeye uygun olmadığını veya onların yeni yöntem ve tekniklerle ilgili yeterli bilgiye sahip olmadıklarını göstermesi bakımından önemlidir. Öğretmen adayının lisans düzeyinde aldığı dersler ve dersi veren sorumlu öğretim elemanlarının kullandıkları yöntem ve teknikler öğretmenlik mesleki becerileri kazanmaları açısından önemlidir (Abanador vd., 2014; Goubeaud ve Yan, 2004). Öğretmen adaylarına sınıf ortamında edindikleri bilgi ve becerileri uygulama fırsatı verilmesi, öğretmen yetiştirme yaklaşımlarının hemfikir olduğu noktalardan biridir (YÖK, 2018). Böylece öğretmen adayları öğretmenlik mesleki yeterliliğini sınıf ortamında deneyim kazanarak edinebilir (Şeker vd., 2005; Üzümcü, 2020).

Öğretmen adayları öğretmenden ölçme değerlendirme araçlarını derse ve sınıf seviyesine uygun olarak kullanabilme becerilerine sahip olmasını beklemektedir. Öğretmen adayları öğretmenin süreç ve sonuç odaklı değerlendirme yapabilme becerisine sahip olması gerektiğini belirtmiştir. Öğretmen adaylarının en fazla sorun yaşadığı konu, ölçme ve değerlendirme sürecidir. Öğretmen adayları ölçme ve değerlendirme yöntemlerini sonuç odaklı yöntemler (yazılı sınav sorusu, çoktan seçmeli, kısa yanıtlı ve doğru-yanlış testlerini hazırlama) olarak tarif ederken süreç odaklı ölçme ve değerlendirmeye ilişkin bilgi sahibi olmadıkları görülmüştür. Bu araştırmanın sonuçlarına benzer araştırmalar görülmektedir (Birgin ve Gürbüz,

2008; Goubeaud ve Yan, 2004; Yaman ve Karamustafaoğlu, 2011). Birgin ve Gürbüz (2008) tarafından yapılan araştırmada sınıf öğretmeni adaylarının ders sonu değerlendirmeleri soru-cevap tekniğini kullanarak ve çalışma kâğıtlarından yararlanarak gerçekleştirdikleri belirtilmiştir.

Mesleğe yönelik tutum ve değerler milli ve evrensel değerler, öğrenciye yaklaşım, iletişim işbirliği, kişisel ve mesleki gelişim olarak incelenmiştir. Öğretmen adaylarının öğretmenlerden beklediği mesleklerine yönelik tutumları farklılıklara saygılı olma, değerlere önem verme, hoşgörülü olma, rehber olma, mesleğini sevme, mesleğine bağlı olma, mesleki ve kültürel açıdan kendini geliştirebilme olarak belirlenmiştir. Öğretmenlerin mesleklerinde başarılı olmaları mesleklerine karşı sahip oldukları olumlu tutumla yakından ilişkilidir (Açıslı ve Kolomuç, 2012; Ayık ve Altaş, 2014). Olumlu tutuma sahip olan öğretmen adaylarının, gelecekte mesleklerini severek ve isteyerek yapacakları ve bunun sonucunda da eğitime önemli katkılar sağlayacakları söylenebilir. (Akpınar vd., 2006; Ayık ve Ataş, 2014; Baykara-Pehlivan, 2008; Başbay vd., 2009; Bedel, 2008; Bulut, 2009; Çiçek-Sağlam, 2008; Doğan ve Çoban, 2009; Güneşli ve Aslan, 2009; Kaya ve Büyükkasap, 2005; Terzi ve Tezci, 2007). Bu çalışmalarda, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının olumlu olduğu söylenebilir. Ancak öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ile ilgili yapılan bazı çalışmalarda öğretmenlik mesleğine yönelik olumsuz bir tutum olduğu sonucu ortaya çıkmıştır (Hussain vd, 2011; Kahyaoğlu vd., 2013; Osunde ve Izevbigie, 2006). Kahyaoğlu vd. (2013), öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik olumsuz bir tutuma sahip olmalarının sebebi olarak öğretmen adaylarının mesleği tanımadan tercih ettiklerini veya öğretmenlik mesleğine karşı isteksiz olduklarını ifade etmişlerdir.

Sonuç olarak bir öğretmen, mesleki yeterliliklere sahip olabilmek için yaşam boyu mücadele süreci içerisinde. Mesleki yeterliliklere sahip öğretmenlerin ortak özellikleri; yaratıcı düşünebilme, problem çözebilen, bireysel farklılıkları farkında olan kişiler olmasıdır.

Ayrıca öğretim sürecini ve uygulamalarını bireysel farklılıkları gözetenek farklı yöntem ve tekniklerle, etkili materyaller kullanarak, süreç odaklı ölçme değerlendirme yaklaşımıyla etkili öğretim öğrenme süreci içerisinde. Bu niteliklere sahip öğretmenlerin yetişebilmesi için kapsamlı bir eğitim planlanması gerekmektedir. Bu nedenle öğretmen yetiştiren eğitim fakülteleri ve MEB'nin işbirliği içinde çalışması gerekmektedir. MEB'in belirlemiş olduğu öğretmen yeterlilikleri dikkate alınarak nitelikli öğretmen yetiştirmeye yönelik programlar hazırlanmalıdır. Öğretmen yeterlilikleri edinme süreci lisans programıyla sınırlandırılmayacak kadar geniş ve gelişime açık bir alandır. Bu nedenle hizmet içi eğitimler ve lisansüstü programlarla öğretmen eğitimleri desteklenmelidir.

Çıkar Çatışması Bildirimi

Yazar(lar), bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve / veya yayınlanmasına ilişkin herhangi bir potansiyel çıkar çatışması beyan etmemiştir.

Destek/Finansman Bilgileri

Yazar(lar), bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve / veya yayınlanması için herhangi bir finansal destek almamıştır.

Etik Kurul Kararı

Bu araştırma için XXXXXX Üniversitesi Etik kurulundan (26.02.2021-protokol no: 74) etik izin alınmıştır.

Kaynakça/References

- Abanador, J. R., Buesa, G. C. D., Remo, G. M. L. & Manibo, J. (2014). Teaching methods and learning preferences in the Engineering Department of an Asian University. *International Journal of Academic Research in Progressive Education and Development*, 3(1), 1-15.
- Ayık, A., & Ataş, Ö. (2014). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile öğretme motivasyonları arasındaki ilişki. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 25-43.
- Açışlı, S., & Kolomuç, A. (2012). Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 266-271.
- Akpınar, E., Yıldız, E., & Ergin, Ö. (2006). Fen bilgisi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 56-62.
- Adler, S. (2008). The education of social studies teachers. In L. Levstik, & C. Tyson (Eds.), *Handbook of research in social studies education*, Taylor and Francis.
- Aisyah, I., Yuliasri, I., & Warsono, W. (2018). The professional and pedagogic competences of English teachers with different UKG (Teaching Competence Test) achievement levels. *English Education Journal*, 9(1), 74-83.
- Akpınar, B., & Turan, M. (2002). İlköğretim okullarında fen bilgisi eğitiminde materyal kullanımı. *Journal of Science Education and Technology*, 6(4), 329-335
- Aydın, E. (2020). Beden eğitimi öğretmenlerinin bireysel değerleri ile mesleki motivasyon ve mesleki yeterlilik düzeyleri arasındaki farkın incelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 14(1), 13-24.
- Başbay, M., Ünver, G., & Bümen, N. T. (2009). Ortaöğretim alan öğretmenliği tezsiz yüksek lisans öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları: Boylamsal bir çalışma. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 15(59), 345-366.
- Baykara-Pehlivan, K. (2008). Sınıf öğretmeni adaylarının sosyo-kültürel özellikleri ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları üzerine bir çalışma. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 151-168.
- Bedel, E. F. (2008). Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ve bazı kişilik özellikleri arasındaki ilişkiler. *Eğitimde Kuram ve Uygulama Dergisi*, 4(1), 31-48.
- Bektaş, M., Aydın, E., & Ayvaz, A. (2015). Sınıf öğretmeni adaylarının gelecekteki mesleki yeterliklerine yönelik görüşleri. *Sakarya University Journal of Education*, 5(2), 174-192.
- Birgin, O., & Gürbüz, R. (2008). Sınıf öğretmeni adaylarının ölçme ve değerlendirme konusundaki bilgi düzeylerinin incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20, 163-180.
- Birkök, M. C., & Vuranok, T. T. (2010). Fulfilling the need for knowledge via distance education: A university program proposal. *International Journal of Human Sciences*, 7(2), 428-444.
- Bulut, İ. (2014). Öğretmenlerin öğrenme ve öğretme sürecine ilişkin yeterlik algıları. *İlköğretim Online*, 13(2), 577-593.

- Capraro, M. M., Capraro, M. R., & Helfeldt, J. (2010). Do differing types of field experiences make a difference in teacher candidates' perceived level of competence? *Teacher Education Quarterly*, 37(1), 131-154.
- Coşkun, E., Özer, B., & Tiryaki, N. E. (2010). Türkçe öğretmen adaylarının özel alan yeterlik algılarının değerlendirilmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27, 123-136.
- Cubukcu, F. (2010). Student teachers' perceptions of teacher competence and their attributions for success and failure in learning. *The Journal of International Social Research*, 3(10), 213-217.
- Creswell, J. W. (2008). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. Sage Publications.
- Çelik, Ö., Yorulmaz, A., & Çokçalışkan, H. (2019). Öğretmen genel yeterlikleri açısından sınıf öğretmenleri ve öğretmen adaylarının kendilerini değerlendirmeleri. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Armağan Özel Sayısı*, 203-215. <https://doi.org/10.17494/ogusbd.548342>
- Çelikkaya, T., & Kuş, Z. (2009). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin kullandıkları yöntem ve teknikler. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(2), 741-758.
- Çiçek-Sağlam, A. (2008). Müzik öğretmenliği bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 59-69.
- Demetriadis, S., Barbas, A., Molohides, A., Palaigeorgiou, G., Psillos, D., Vlahavas, I., Tsoukalas, I., & Pombortsis, A. (2003). "Cultures in negotiation": Teachers' acceptance/resistance attitudes considering the infusion of technology into schools. *Computers and Education*, 41(1), 19-37. [https://doi.org/10.1016/S0360-1315\(03\)00012-5](https://doi.org/10.1016/S0360-1315(03)00012-5)
- Demircioğlu, İ. H., Genç, İ., & Demircioğlu, E. (2015). Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının öğretim strateji, yöntem ve teknikleriyle ilgili bilgi düzeylerinin değerlendirilmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(USBES Özel Sayısı I), 18-34.
- Demirel, Ö. (1999). *Planlamadan değerlendirmeye öğretme sanatı*. Pegem A Yayıncılık.
- Demirtaş, H., Cömert, M., & Özer, N. (2011). Öğretmen adaylarının özyeterlik inançları ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Eğitim ve Bilim*, 36(159), 96-111.
- Doğan, T., & Çoban, A. E. (2009). Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 34(153), 157-168.
- Erişen, Y., & Çeliköz, N. (2003). Öğretmen adaylarının genel öğretmenlik davranışları açısından kendilerine yönelik yeterlilik algıları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(4), 427-439.
- Erden, M. (2005). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. Epsilon Yayıncılık.
- Gençtürk, E., & Sarpkaya, G. (2009). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin yeterlikleri. İçinde M. Safran (Ed.), *Sosyal bilgiler öğretimi* (ss. 47-64). Pegem Akademi.
- Goubeaud, K., & Yan, W. (2004). Teacher educators' teaching methods, assessments, and grading: A comparison of higher education faculty's instructional practices. *The Teacher Educator*, 40(1), 1-16.
- Güçlü N. T., Şahin, S. A., Oğuz, A., & Güner H. Ö. B. (2015). Qualities of ideal teacher educators. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*, 6(2), 122-148.

- Güler, A., Halicioğlu, M. B., & Tařđın, S. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayınları.
- Güneyli, A., & Aslan, C. (2009). Evaluation of Turkish prospective teachers' attitudes towards teaching profession (Near East University case). *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 1(1), 313-319. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2009.01.059>
- Hughes, I. (1996). *How to keep a research diary*. Action Research Electronic Reader. Erişim adresi: <http://www.scu.edu.au/schools/gcm/ar/arr/arrow/rdiary.html>. 01.02.2021 tarihinde erişilmiştir.
- Hussain, S., Ali, R., Khan, M. S., Ramzan, M., & Qadeer, M. Z. (2011). Attitude of secondary school teachers towards teaching profession. *International Journal of Academic Research*, 3(1), 985-990.
- İyison, G., & Onur-Sezer, G. (2017). Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile ilkokul öğretmenlerinin yeterlilikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (50), 528-542.
- Karacaoğlu, Ö. C. (2008). Öğretmenlerin yeterlilik algıları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 70-97.
- Kahramanoğlu, R., & Ay, Y. (2013). Sınıf öğretmeni adaylarının özel alan yeterlik algılarının çeşitli değişkenler açısından analizi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 2(2), 285-301.
- Kahyaoğlu, M., Tan, Ç., & Kaya, M. F. (2013). İlköğretim öğretmen adaylarının öğrenme stilleri ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(21), 225-236.
- Karakuş, İ. (2017). Öğretmen adaylarının öz yeterlik algıları ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının incelenmesi. *Kesit Akademi Dergisi*, 9(9), 361-377. <https://doi.org/10.18020/kesit.1178>
- Kararmaz, S., & Arslan, A. (2014). İlköğretim İngilizce öğretmenlerinin öğretmenlik mesleği özel alan yeterliklerine ilişkin algılarının belirlenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(4), 203-232.
- Karamustafaoğlu, O. (2004) Fen ve teknoloji öğretmenlerinin öğretim materyallerini kullanma düzeyleri: Amasya ili örneği. *AÜ. Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 90-101.
- Kaya, A., & Büyükkasap, E. (2005). Fizik öğretmenliği programının öğrencilerinin profilleri,öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ve endişeleri: Erzurum örneği. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13(2), 367-380.
- Kayabaşı, Y. (2012). Öğretmenlerin öğretim sürecinde kullandıkları öğretim yöntem ve teknikleri ile bunları tercih etme nedenleri. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(27), 45-65.
- Kobalia, K., & Garakanidze, E. (2010). The professional competencies of the 21st century school teacher. *Problems of Education in The 21st Century*, (20), 104-108.
- Koçoğlu, E. (2013). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin mesleki yeterliliklerine ilişkin öğrenci algıları. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(9), 61-78.

- Koçyiğit, M., Erdem, C., & Eğmir, E. (2020). Öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği genel yeterliklerine ilişkin öz değerlendirmeleri. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 9(3), 774-799.
- Lawrence, A. A., & Veena, K. (2012). *Improving teacher competency through ICT*. Erişim adresi: https://www.academia.edu/1462066/ICT_AND_TEACHER_COMPETENCIES 2.02.2021 tarihinde erişilmiştir.
- Luft, J., & Roehrig, G. (2007). Capturing science teachers' epistemological beliefs: The development of the teacher beliefs interview. *Electronic Journal of Science Education*, 11(2), 38-63.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), (2008). *Öğretmen yeterlikleri: Öğretmenlik mesleği genel ve özel alan yeterlikleri*. Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), (2017). *Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri*. Ankara:Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü. Erişim adresi: http://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_12/11115355_YYRETMENLYK_MESLE_YY_GENEL_YETERLYKLERI.pdf 03.02.2021 tarihinde erişilmiştir.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), (2017). *Sosyal Bilgiler Öğretmeni Özel Alan Yeterlilikleri*. Erişim adresi: http://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_11/06160558_9YYretmen_Yeterlikleri_KitabY_sosyal_bilgiler_YYretmeni_Yzel_alan_yeterlikleri_ilkYYretim_parYa_12.pdf 03.02.2021 tarihinde erişilmiştir.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), (2017b). *Sosyal Bilgiler Öğretmeni Özel Alan Yeterlilikleri*, 173-183. Öğretmen Yetiştirme Genel Müdürlüğü. Ankara. Erişim adresi: <http://www.oygm.meb.gov.tr/> 03.02.2021 tarihinde erişilmiştir
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), (2018). *2023 Eğitim Vizyonu. Milli Eğitim Bakanlığı*. Erişim adresi: http://2023vizyonu.meb.gov.tr/doc/2023_EGITIM_VIZYONU.pdf adresinden 03.02.2021 tarihinde erişilmiştir.
- Ministerial Council on Education, (2003). *A national framework for professional standards for teaching*. MCEETYA.
- National Standards for Social Studies Teacher (NCSS), (2002). *National Standards for Social Studies Teacher Subject Matter Standards* (pp.17-50). Erişim adresi: <http://www.socialstudies.org/> 03.02.2021 tarihinde erişilmiştir.
- National Council for the Social Studies (NCSS), (2012). *Curriculum Standards for Social Studies: Introduction*: Erişim adresi: <http://www.ncss.org/standards/introduction> 03.02.2021 tarihinde erişilmiştir.
- New Zealand Ministry of Education, (1999). *Professional Standards: Criteria for quality teaching. Area school teachers and unit holders*. Wellington. Erişim adresi: <http://www.minedu.govt.nz/schools/PerformanceManagement> 02.02.2021 tarihinde edinilmiştir.
- Osunde, A. U., & Izevbogie, T. U. (2006). An assessment of teachers' attitude towards teaching profession in Midwestern Nigeria. *Education*, 126(3), 462-467.
- Özer, B., & Gelen, İ. (2008). Öğretmenlik mesleği genel yeterliklerine sahip olma düzeyleri hakkında öğretmen adayları ve öğretmenlerin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(9), 39-55.

- Rahmani, B. D., & Alyani, F. (2020). Structural equation modelling (sem) on teacher competencies test of Indonesian EFL senior high school teachers. *Journal of Education Research and Evaluation*, 4(2),103-108.
- Seferoğlu, S. S. (2004). Öğretmen adaylarının öğretmen yeterlilikleri açısından kendilerini değerlendirmeleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 131-140.
- Sönmez, V. (2017). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. Ankara Anı Yayıncılık.
- Şahin, M. (2015). Öğretim materyallerinin öğrenme-öğretme sürecindeki işlevine ilişkin öğretmen görüşlerinin analizi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(3), 995-1012.
- Şeker, H., Deniz, S., & Görgeç, İ. (2005). Tezsiz yüksek lisans öğretmen adaylarının öğretmenlik yeterlilikleri üzerine değerlendirmeleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, (42), 237-253.
- Şişman, M. (2009). Öğretmen yeterlilikleri: Modern bir söylem ve retorik. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(3), 63-82.
- Taşar, H. H. (2012). İlköğretim okullarında çalışan öğretmenlerin mesleki yeterlik algılarının incelenmesi (Adıyaman ili örneği). *Verimlilik Dergisi*, (4), 67-77.
- Taşgın, A. (2010). *Öğretmenlik mesleği genel yeterliklerinden; öğretim ve öğrenme süreci yeterlikleri ile öğrenmeyi, gelişimi izleme ve değerlendirme yeterliklerinin sınıf öğretmenleri ve sınıf öğretmeni adaylarının görüşlerine göre değerlendirilmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Erzurum Atatürk Üniversitesi.
- Taşgın, A., & Sönmez, S. (2013). Öğretmenlik mesleği genel yeterliklerinin sınıf öğretmenleri ve sınıf öğretmeni adaylarının görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Middle Eastern & African Journal of Educational Research*, (3), 80-90.
- Tatar, A. (2004). Etkili öğretmen . *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(2) Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/yyuefd/issue/13722/166079>. 15.01.2021 tarihinde erişilmiştir.
- Teacher Development Agency (TDA), (2007). *Professional standards for teachers in England from September 2007*. Erişim adresi: <http://www.tda.gov.uk/teachers/professionalstandards.aspx> 01.02.2021 tarihinde erişilmiştir.
- Terzi, A. R., & Tezci, E. (2007). Necatibey eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 52, 593-614.
- The Teaching Council, (2009). *Codes of professional conduct for teachers*. Ireland.
- The National Board for Professional Teaching Standards (NBPTS), (2002). *What teachers should know and be able to do*. 14-800-22teach. Erişim adresi: http://www.nbpts.org/UserFiles/File/what_teachers.pdf. 02.01.2021 tarihinde erişilmiştir.
- Tosuntaş, Ş. (2020). Öğretmenlik mesleği genel yeterliklerinin incelenmesi. *Academy Journal of Educational Sciences*, 4(1), 53-61.
- Tuğluk, M., & Kürtmen, S. (2018). Türkiye'de öğretmen yeterlilikleri. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (30), 809-841.
- Ünlü, İ., Kaşkaya, A., & Kızılkaya, M. (2017). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öz-yeterlik inançlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 651-667.

- Üzümcü, M. (2020). Öğretmenlik mesleki yeterlilikleri bağlamında öğretmenlik. İçinde A. Güneş (Ed), *Geçmişten Geleceğe Öğretmen ve Öğretmenlik*(ss. 197-230). Otto Yayınları.
- World Bank. (2005). *Learning to teach in the knowledge society. Final Report*. Task Manager Juan Manuel.
- Yaman, S., & Karamustafaoğlu, S. (2011). Öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme alanına yönelik yeterlik algı düzeylerinin incelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 44(2), 53-72.
- Yenen, E., & Kılınç, H. (2018). Öğretmenlerin öğretmenlik mesleği genel yeterliliklerine sahip olma düzeylerinin incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 7(4), 2767-2787
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayınları.
- Yeşilyurt, E. (2011). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğinin genel yeterliklerine yönelik yeterlik algıları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(1), 71-100.
- Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK), (2018). *Öğretmen yetiştirme lisans programları*. Ankara Üniversitesi Basımevi Müdürlüğü.
- Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK), (2007). *Öğretmen yetiştirme ve eğitim fakülteleri (1982-2007): Öğretmenin üniversitede yetiştirilmesinin değerlendirilmesi*. Y. Kavak., A. Aydın., & A. S. Altun (Eds.). Yükseköğretim Kurulu Yayını.

İletişim/Correspondence

Öğrt. Arda Kayran
ardakayran67@gmail.com
Dr. Öğr. Üyesi Canan Tunç Şahin
canantuncsahin@gmail.com